

Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania
rodziny i systemu pieczy zastępczej na
terenie Miasta Lublin w 2019 roku
oraz przedstawienie potrzeb
związanych z realizacją zadań z tego
zakresu

Lublin, marzec 2020 roku

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, z późn. zm.) wprowadziła nowe obowiązki sprawozdawcze. Obligują one wójtów, kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do przygotowania opracowań dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy.

Obowiązki sprawozdawcze w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynikają z zapisów:

- art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy – *(organizator rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy);*
- art. 179 ust. 1 ustawy – *(wójt składa radzie gminy, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań);*
- art. 182 ust. 5 ustawy - *(kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej).*

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego i powiatowego. Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionym zarządzeniem Nr 52/11/2103 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

Niniejsze opracowanie ma w szczególności na celu przedstawienie działań podejmowanych w zakresie wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej w 2019 roku, a także wskazanie istniejących problemów, potrzeb i dalszych kierunków działań w tym obszarze.

SPIS TREŚCI:

I. WSPIERANIE RODZINY	3
1. Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa.....	3
2. Asystenci rodziny	10
3. Placówki wsparcia dziennego.....	14
4. Pozostałe formy wspierania rodziny.....	18
4.1. Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”	18
4.2. Rodziny wspierające.....	19
4.3. Grupy wsparcia.....	20
4.4. Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej.....	20
4.5. Centrum Aktywności Środowiskowej	20
II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	22
1. Rodzinna piecza zastępcza	22
1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	22
1.2. Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych	23
1.3. Rodziny pomocowe	29
1.4. Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	30
1.5. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych.....	31
1.6. Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin	37
1.7. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	45
2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach.....	49
3. Instytucjonalna piecza zastępcza	50
3.1. Placówki opiekuńczo–wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	50
3.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo–wychowawczej	58
4. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach	60
III. USAMODZIELNIENIA	63
IV. ZESTAWIENIE POTRZEB I REKOMENDACJE	70

I. WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte szeregiem działań w ramach pracy z rodziną, w szczególności:

- 1) konsultacjami i poradnictwem specjalistycznym,
- 2) terapią i mediacją,
- 3) pomocą prawną,
- 4) usługami asystenta rodziny.

1. Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, w zakresie terapii uzależnień, przemocy, kryzysów) oraz pomoc prawną, rodziny bezpłatnie uzyskują w:

- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, ul. Popiełuszki 28E;
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, ul. Probostwo 6;
- Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, ul. Poniatowskiego 4.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie oferuje nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną dla osób, małżeństw i rodzin będących w kryzysie. W roku 2019 z pomocy skorzystało **1 495 osób** (1 226 osób dorosłych oraz 269 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 1 147 osób (dorośli: 968, dzieci: 179),
- z profilaktyki skorzystało 348 osób (dorośli: 258, dzieci: 90).

Tabela 1. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2019 roku z podziałem na rodzaj wsparcia

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych wsparciem w 2018 r.:		Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r.:	
	1 516		1 495	
	w tym dorosłych	w tym dzieci	w tym dorosłych	w tym dzieci
łączna liczba osób korzystających	1 283	233	1 226	269
w tym: liczba osób w terapii	1017	173	968	179

w tym: liczba osób w psychoprofilaktyce	266	60	258	90
---	-----	----	-----	----

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wsparciem w formie terapii objęto 777 rodzin, z czego 95,2% to rodziny naturalne (740 rodzin), a 3% (23 rodziny) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 10 rodzin adopcyjnych (1,3%) oraz 2 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2019 roku

Liczba rodzin ogółem, w tym:	777
rodzin naturalnych	740
rodzin zastępczych	23
rodzin adopcyjnych	10
dzieci przebywających w placówce	4

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2019 roku, w terapii uczestniczyło **1 147 osób**. Ogółem odbyło się **7 966 sesji** terapeutycznych i konsultacyjnych. Od kilku lat można zaobserwować systematyczny wzrost liczby przeprowadzanych sesji (5 965 sesji - 2016 rok, 6 375 - 2017 rok, 6 900 – 2018 rok, 7 966 – 2019 rok). Jest to możliwe, przede wszystkim dzięki zaangażowaniu pracowników maksymalnie efektywnie wykorzystujących czas pracy. Niewielki spadek liczby przyjętych osób, przy jednoczesnym znacznym wzroście liczby sesji, wskazuje na coraz bardziej intensywne procesy terapeutyczne, które nie ograniczają się do konsultacji, ale prowadzą do trwałej, pozytywnej zmiany, pozwalającej rozwiązać lub zniwelować zgłaszane problemy.

Zapotrzebowanie na korzystanie z terapii stale wzrasta. Setki zgłaszających się i oczekujących na terapię osób i rodzin są dowodem, iż coraz liczniejsi mieszkańcy Lublina postrzegają tę formę pomocy jako efektywny sposób konstruktywnego rozwiązywania trudności. Jakość usług terapeutycznych w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR w Lublinie wynika ze stale rosnących kwalifikacji terapeutów co przekłada się na wzrost efektywności terapii i poprawę jakości funkcjonowania osób i rodzin. Kompetentnie prowadzona terapia pozwala licznym osobom, małżeństwom i rodzinom powrócić do równowagi i przezwyciężyć problemy. Kryzys jaki dotyka małżeństwa i rodziny dzięki terapii może być rozwiązany, co skutecznie chroni trwałość związków i przywraca zaufanie i bliskość w rodzinie. Terapia rodzinna niemal zupełnie pozwala unikać hospitalizacji psychiatrycznej dzieci i młodzieży (ok. 1% nieletnich klientów Poradni jest kierowany do szpitala), pomimo wagi problemów z jakimi zgłaszają się rodziny (m.in.: próby samobójcze, zaburzenia odżywiania, lęki społeczne). Problem nadmiernej

hospitalizacji psychiatrycznej nie wydaje się możliwy do rozwiązania inną drogą jak poszerzenie dostępności terapii rodzinnej.

Należy również nadmienić, iż ofertę w zakresie poradnictwa wzbogacają publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne¹. Do ich zadań należy m.in.: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielania rodzicom i nauczycielom wsparcia w zakresie wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Rekomendacje:

Coraz więcej związków małżeńskich doświadcza głębokiego kryzysu. Terapia małżeńska pozwala skutecznie rozwiązywać liczne problemy, co zapobiega rozpadowi relacji. Coraz powszechniejsze problemy psychiczne dzieci i młodzieży powodują nadmierną hospitalizację psychiatryczną tej grupy, co często prowadzi do kolejnych pobytów w szpitalu. Terapia rodzinna wspomagając cały system rodziny (a nie samo wyjęte z niej dziecko) trwale rozwiązuje problemy związane z dziećmi i młodzieżą, bez potrzeby hospitalizacji. Ze względu na stale zwiększające się zapotrzebowanie na korzystanie z tych form wsparcia, istnieje potrzeba umożliwienia liczniejszej grupie osób dostępu do terapii rodzinnej i małżeńskiej.

Z pomocy **Centrum Interwencji Kryzysowej** korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, w tym osoby doświadczające przemocy seksualnej i ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2019 roku w Centrum udzielono ogółem **19 353 porady**, w tym m.in:

- **4 416 porad w kontakcie bezpośrednim, w tym:**
 - 953 porady prawne,
 - 539 konsultacji terapeutycznych,
 - 2 802 konsultacje psychologiczne,
 - 5 konsultacji pedagogicznych, socjalnych i innych,
 - 42 konsultacje rodzinne,
 - 57 spotkań grupowych,

¹ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3, Zespół Poradni nr 1 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 Specjalistyczna Poradnia Zawodowa), Zespół Poradni nr 2 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 Specjalistyczna Poradnia Psychoprofilaktyki i Terapii Rodzin), Zespół Poradni nr 3 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 6, Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji).

Źródło informacji: <https://lublin.eu/mieszkanicy/edukacja/szkoly-i-placowki/poradnie-psychologiczno-pedagogiczne/alpha.html?filter=1&dictionary%5B14%5D=1.publiczne+prowadzone+przez+Miasto+Lublin>, stan na dzień 21.02.2020 r.

- 18 spotkań grupowych w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego,
- **6 547 konsultacji telefonicznych i internetowych,**
- **7 745 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.**

Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie udziela także wsparcia w postaci schronienia dla mieszkańców miasta Lublin. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby, a także rodziny, które w wyniku traumatycznych wydarzeń losowych znalazły się w sytuacji kryzysu oraz wymagają pomocy. W szczególności dotyczy to ofiar pożarów, powodzi, klęsk żywiołowych, przemocy domowej, handlu ludźmi oraz innych zdarzeń losowych uniemożliwiających pobyt w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Pobyt ma charakter krótkoterminowy, jest nieodpłatny. Osobom korzystającym ze schronienia udzielana jest pomoc psychologiczna, prawna, terapeutyczna i socjalna wspierająca ich działania ukierunkowane na przezwycięzenie sytuacji kryzysowej². W 2019 roku z pobytu w mieszkaniu interwencyjnym skorzystało 13 osób, w tym 5 dzieci.

W ciągu całego 2019 roku z pomocy Centrum skorzystało **1 012 osób** (w tym 644 osoby skorzystały z pomocy po raz pierwszy). Wiele osób spośród klientów Centrum Interwencji Kryzysowej to osoby doświadczające przemocy. Zorganizowano i przeprowadzono dla nich **1 509 spotkań psychologiczno-terapeutycznych**. W 2019 roku pracownicy CIK założyli 16 Niebieskich Kart oraz brali udział w 10 posiedzeniach grup roboczych.

Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty. Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2019 roku następujące zajęcia grupowe:

- **w ramach grupy DDA** realizowane były zajęcia dla 15 osób, odbyło się 27 spotkań po 2 godziny każde, łącznie 54 godziny.
- **w ramach Szkoły dla rodziców** realizowano szkolenie warsztatowe z zakresu umiejętności wychowawczych. W ramach warsztatów odbyło się 10 spotkań po 2 godziny każde, łącznie 40 godzin. W 2019 roku przeprowadzono 3 edycje „Szkoły dla Rodziców”, w których łącznie uczestniczyło 39 osób (I edycja - 12 osób, II edycja - 12 osób, III edycja - 15 osób),
- **Program korekcyjno-edukacyjny** dla sprawców przemocy w rodzinie obejmujący 60 godzin zajęć. Przeprowadzono 2 edycje programu, jedną w siedzibie Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, drugą w siedzibie Ośrodka Leczenia Uzależnień w Lublinie

² Źródło informacji: <http://www.cik.lublin.eu>

(z uwagi na współwystępujący problem alkoholowy). Łącznie w obu edycjach uczestniczyły 33 osoby, z tego 20 osób ukończyło program.

- I edycja realizowana była w siedzibie Centrum. W programie wzięło udział 16 osób, program ukończyło 11 osób,
- II edycja realizowana była w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Lublinie. W Programie wzięło udział 17 osób, program ukończyło 9 osób,

Program korekcyjno-edukacyjny finansowany był z dotacji Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.

Pracownicy Centrum Interwencji Kryzysowej podejmowali również działania w środowisku, tj. wyjścia w ramach grup roboczych we współpracy z Policją oraz w ramach zadań mobilnego interwenta – na wezwanie Policji.

W ramach współpracy Centrum Interwencji Kryzysowej wraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz Komendą Miejską Policji realizuje projekt pn. „Przyjazne Patrole”. Inicjatywa polega na wspólnym wizytowaniu przez pracownika socjalnego MOPR, psychologa z CIK i przedstawiciela Policji środowisk, w których zagrożone jest dobro dziecka. „Przyjazny patrol” uczestniczy w interwencjach podejmowanych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz monitoruje sytuację dzieci w środowiskach niewydolnych wychowawczo, w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Wspólne patrole odbywały się w piątki i soboty w godzinach 16.00 – 24.00 na terenie całego miasta. W 2019 zorganizowano **86 patroli**, w czasie których przeprowadzono 645 rozmów z dziećmi, rodzicami i opiekunami. Zrealizowano 329 kontroli rodzin pod kątem zaniedbania dzieci. Aby zapewnić dzieciom należyłą opiekę i bezpieczeństwo na skutek interwencji „Przyjaznych Patroli” odebrano 17 dzieci na podstawie art. 12a ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W ramach interwencji Patrołu wszczęto również 12 razy procedurę Niebieskie Karty oraz sporządzono 9 wniosków do sądu o odebranie dziecka opiekunom.

Pracownicy Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin, działającego w strukturach Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. W 2019 roku do Ośrodka przyjęto **2 382 osoby**.

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują również od pracowników **Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie**.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych. W roku 2019 tą formą pomocy objętych było **6 rodzin, które skorzystały z 21 porad.**

Tematyka porad dotyczyła:

- 1) w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- 2) w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

W ramach interwencji kryzysowej w Mieście Lublin działa także Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie wykonujący zadania pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej realizowane przez Gminę Lublin – miasto na prawach powiatu oraz dwa ośrodki wsparcia, tj. Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - mieszanek Miasta Lublin oraz Schronisko dla bezdomnych kobiet - mieszanek Miasta Lublin, na które przekazana została w 2019 r. dotacja z budżetu Miasta Lublin w łącznej kwocie 444 000 zł. Ww. ośrodki świadczą pomoc rodzinom i osobom będącym w sytuacji kryzysowej.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie prowadzony przez Fundusz Ochrony Życia Archidiecezji Lubelskiej. Mieści się przy ul. Chmielewskiego 9 w Lublinie, dysponuje 25 miejscami i jest czynny całą dobę. Zapewnia schronienie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie, oferuje wyżywienie w postaci 3 posiłków dziennie oraz wsparcie rzeczowe: odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Ponadto mieszkańcom Ośrodka zapewnione jest wsparcie, m.in.: psychologa, pedagoga, prawnika, pracownika socjalnego i terapeuty, a także w miarę potrzeb udzielana jest pomoc medyczno-pielęgniarska i psychiatryczna. Podejmowane przez kadrę działania zapewniają kompleksowe wsparcie ofiary przemocy w rodzinie, m.in. poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy, który prowadzi do przezwycięzienia sytuacji kryzysowej, w której osoba lub rodzina się znalazła. Ponadto Ośrodek prowadzi również całodobowy dyżur telefoniczny, pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. W 2019 roku

dotacja z budżetu Państwa wynosiła 396 000,00 zł. Z usług Ośrodka skorzystało 60 osób (28 osób dorosłych i 32 dzieci).

Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - mieszkańek Miasta Lublin, przy ul. Bronowickiej 3 w Lublinie, prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Ośrodek, dysponując 25 miejscami, zabezpiecza potrzeby bytowe, nocleg dla matek i ich dzieci oraz kobiet w ciąży. Mieszkanki Ośrodka otrzymują wsparcie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracownika socjalnego, których pomoc ma na celu minimalizowanie negatywnych skutków bezdomności. W domu organizowane są zajęcia mające na celu włączanie mieszkańek do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Podejmowane działania w dużym stopniu przyczyniły się do zmniejszenia zagrożeń związanych z bezdomnością poprzez naukę gospodarności, oszczędności, wzrost umiejętności efektywnego poszukiwania pracy oraz wzrost umiejętności przeciwdziałania i pokonywania problemów życiowych skutkujących bezdomnością. W 2019 r. wysokość dotacji wynosiła 264 000,00 zł. Z usług Ośrodka skorzystało 40 osób, w tym 16 matek, 23 dzieci oraz 1 kobieta w ciąży.

Schronisko dla bezdomnych kobiet - mieszkańek Miasta Lublin, przy ul. Bronowickiej 3 w Lublinie, które prowadzone jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej, dysponuje 20 miejscami. Ośrodek zapewniał schronienie, posiłek interwencyjny, żywność, odzież oraz pomoc rzeczową. Mieszkanki Ośrodka otrzymywały wsparcie psychologiczne, prawne oraz w zakresie pracy socjalnej. Praca z bezdomnymi kobietami miała za zadanie pokazanie korzyści płynących z samodzielności i odpowiedzialności za swoje życie, podniesienie samooceny co skutkowało podjęciem aktywności na rynku pracy. W ramach pracy socjalnej udzielano informacji o możliwościach uzyskania wsparcia na terenie gminy w zakresie pozyskania mieszkania, podjęcia zatrudnienia oraz rozwiązywania problemów rodzinnych. W 2019 r. dotacja wynosiła 180 000,00 zł. Z usług Ośrodka skorzystały 23 kobiety.

Rekomendacje:

Jak wynika z bieżącej analizy, liczba miejsc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ośrodku wsparcia w formie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz ośrodku wsparcia w formie schroniska dla bezdomnych kobiet w pełni zabezpiecza bieżące potrzeby. W roku 2020 przewiduje się utrzymanie liczby miejsc na obecnym poziomie.

2. Asystenci rodziny

W 2019 r. w Lublinie zatrudnionych było **16 asystentów rodziny**. W stosunku do roku 2018 zatrudnienie asystentów utrzymało się na tym samym poziomie. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie w 2019 roku wyniosły **794 422,34 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2019 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało środki z dotacji celowej budżetu państwa w kwocie **172 127,00 zł** (co stanowiło 21,67% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla **11 asystentów**.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2019 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **288 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **659 dzieci**. Asystenci odbyli **7 906 wizyt** w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **88 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (27 przypadki), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (40 przypadków), brak efektów pracy (7 przypadków) oraz zmiana metody pracy i inne (14 przypadków).

Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęciu rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2019 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **244 plany** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy.

Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2019 r. dokonano i przygotowano na piśmie **366 ocen**.

W roku 2019 asystenci rodziny sporządzili do właściwych sądów 5 wniosków o wgląd w sytuację rodziny oraz wiele pism informujących o zaistniałej sytuacji rodzinnej.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub zamianę lokalu mieszkalnego, o umorzenie zadłużeń w opłacie czynszu, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;
- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;
- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;
- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;
- edukowania w zakresie funkcjonowania na rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);

- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- motywowania rodzin do regularnego uczestnictwa w projekcie „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień związanych z ustawą, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”³, w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych.

Szkolenia asystentów rodziny

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W tym celu wykorzystywano także możliwość szkoleń bez angażowania środków finansowych (np. bezkosztowe szkolenia wewnętrzne prowadzone przez specjalistów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz szkolenia finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego).

Tematykę szkoleń dla asystentów rodziny przedstawia tabela 3.

³ http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

Tabela 3. Tematy szkoleń dla asystentów rodziny przeprowadzonych w 2019 roku

Lp.	Tematyka szkoleń oraz warsztatów	Liczba asystentów rodziny
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaże stanowiskowe na stanowisku pracy.	2 asystentów daty instruktażu: 01.03.2019 r. 16.12.2019 r.
2	Cykliczne spotkania organizowane przez specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin o charakterze szkoleniowo-superwizyjnym pt. „Dziecko Krzywdzone” .	6 asystentów daty spotkań 25.01.2019 r. 31.05.2019 r. 14.06.2019 r.
3	Warsztat Szkoła dla rodziców i wychowawców Moduł I „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać żeby dzieci do nas mówiły” – organizowane przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin MOPR w Lublinie	2 asystentów termin: 12.03-14.05.2019 r Daty spotkań: 12.03.2019 r. 19.03.2019 r. 26.03.2019 r. 02.04.2019 r. 09.04.2019 r. 16.04.2019 r. 23.04.2019 r. 30.04.2019 r. 07.05.2019 r. 14.05.2019 r.
4	Warsztat Szkoła dla rodziców i wychowawców Moduł II „Rodzeństwo bez rywalizacji” – organizowane przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin MOPR w Lublinie	2 asystentów termin: 06.03-15.05.2019 daty spotkań: 06.03.2019 r. 13.03.2019 r. 20.03.2019 r. 27.03.2019 r. 03.04.2019 r. 10.04.2019 r. 17.04.2019 r. 24.04.2019 r. 08.05.2019 r. 15.05.2019 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE		
1	Szkolenie „Dajemy dzieciom siłę, symptomy wykorzystywania seksualnego a zachowania seksualne dzieci i młodzieży”, przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
2	Szkolenie „Doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami”, przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
3	Nowy model wspierania pacjentów z podwójną diagnozą psychiatryczną, Fundacja	1 asystent

	inicjatyw Menadżerskich i Lubelskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia psychicznego	data szkolenia: 11.04.2019 r.
4	Pierwsza pomoc przedmedyczna - Consultrix	1 asystent data szkolenia: 24.09.2019 r.
5	„Dzięki pomocy-rodzina bez przemocy” - CIK Lublin	1 asystent data szkolenia: 25.09.2019 r.
6	Asystent rodziny jako ważne ogniwo na rzecz ochrony dziecka przed przemocą – jak rozpoznać czy dziecko jest ofiarą”, Profilaktyka KIER	2 asystentów data szkolenia: 30.11.2019 r.
7	„Usamodzielnieni finansowo” – Szkolenia dla osób działających na rzecz dzieci w pieczy zastępczej oraz ich rodzin biologicznych, organizowanym przez Małopolską Szkołę Administracji Publicznej i Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – pierwszy zjazd szkoleniowy w cyklu	2 asystentów data szkolenia: 14-15.12.2019 r.
	WARSZATY	
1.	Wydział zdrowia i profilaktyki, UML, warsztaty z zakresu problematyki ochrony zdrowia psychicznego	2 asystentów daty warsztatów: 15.11.2019 r. 18.11.2019 r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Na szkolenia asystentów rodziny w roku 2019 wydatkowano kwotę 582,00 zł.

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Zgodnie z zapisami ustawy, jeden asystent rodziny w tym samym czasie może objąć wsparciem maksymalnie 15 rodzin. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta (m.in. w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”) koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań.

3. Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może także uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego, funkcjonujące na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzone są przez podmioty pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia

dziennego jest bezpłatny i dobrowolny oprócz sytuacji wyjątkowych, kiedy do placówki kieruje sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

W ciągu 2019 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało 18 placówek:

- 14 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej.⁴ Placówki dysponowały 450 miejscami i objęły opieką 553 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 107 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej. Placówka dysponowała 15 miejscami i objęła opieką 21 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 539 miejscami, a z ich usług w 2019 roku skorzystało 681 dzieci.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały decyzję Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków

⁴ Jedna z nich zakończyła działalność z dniem 30.06.2019 r., druga zakończyła działalność 31.12.2019 r.

publicznych koszty ich działalności. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki zawarto na okres od 2016 r. do 2021 r.

W roku 2019 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 126 000 zł**.

Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2019 roku z podziałem na typy

Lp.	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Typ placówki	Dotacja – dofinansowanie placówki w 2019 r. (zł)
1.	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	221 000,00
2.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	56 500,00
3.	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” ul. Bernardyńska 5, 20 - 109 Lublin	„Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB” ul. Bernardyńska 5 20 - 109 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	66 000,00
4.	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa z Cluny ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20 - 124 Lublin	Dom Św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży Ognisko Wychowawcze ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20 - 124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	177 500,00
5.	Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny ul. Kalinowszczyzna 3 20 - 129 Lublin	Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. Św. Dominika Savio ul. Kalinowszczyzna 3 20 - 129 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	51 500,00
6.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jana Chrzyciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20 - 109 Lublin	Świetlica Opiekuńczo- Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10 20 - 109 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	50 000,00
7.	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Droga Męczenników. Majdanka 27 20-325 Lublin	Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Kasztanowa 1, 20 - 245 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	49 000,00
8.		Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Fabryczna 19 20 - 301 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	49 000,00
9.	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20 - 113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20 - 434 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	53 000,00
10.		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1 20 - 124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	54 000,00

11.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej ul. Filaretów 7 20 - 002 Lublin	Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży ul. Krakowskie Przedmieście 1 20 - 002 Lublin Zakończyła działalność z dniem 31.12.2019	<i>opiekuńcza</i>	37 500,00
12.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	42 000,00
13.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce ul. Niedźwiedzia 39 02 – 737 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20 - 538 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	57 000,00
14.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9, 20 - 468 Lublin	Świetlica Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9 20 - 468 Lublin Zakończyła działalność z dniem 30.06.2019.	<i>opiekuńcza</i>	19 000,00
15.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20 - 016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54 20 - 016 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	39 000,00
16.	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza ul. Kościelna 9, 05 - 500 Piaseczno	Placówka Wsparcia Dziennego „Dom Ciepła” im. św. Antoniego Al. Kraśnicka 65 20 - 718 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	36 000,00
17.	Fundacja Sempre a Frente ul. Lubartowska 24, 20 – 085 Lublin	Świetlica Kowalska 3 ul. Kowalska 3, 20 - 115 Lublin	<i>opiekuńcza i specjalistyczna</i>	32 000,00
18.	Stowarzyszenie „ŁABĘDŹ” ul. Jacka Przybylskiego 20/23 20 - 465 Lublin	Klub Młodzieżowy ul. Łabędzia 15 20 - 335 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	36 000,00
Razem:				1 126 000 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublin

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w 2019 roku pozyskały i wykorzystały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **591 992,94 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta, Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **20 projektów dla 495 dzieci**.

W 2019 roku w 18 placówkach wsparcia dziennego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach pełnionego nadzoru przeprowadzili **42 wizytacje**, które

dotyczyły m.in.: organizacji pracy, lustracji bieżących zajęć, frekwencji wychowanków, stanu zatrudnienia oraz kwalifikacji pracowników, współpracy placówek w zakresie opieki i wychowania z instytucjami wymienionymi w przepisach dotyczących wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, współpracy z wolontariuszami, stanu i poprawności dokumentacji prowadzonej przez placówkę, oglądu pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia.

Ponadto w 2019 roku 2 placówki wsparcia dziennego nie dotowane przez Miasto Lublin, działały na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Lublin, były to:

- Świetlica Socjoterapeutyczna prowadzona przez Stowarzyszenie Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” (od 15 grudnia 2015 roku),
- „Świetlica Środowiskowa Caritas w Lublinie” prowadzona przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej (od 13 czerwca 2018 roku).

Rekomendacje:

Wskazane jest wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie dodatkowej działalności placówek wsparcia dziennego w celu zwiększania atrakcyjności zajęć oferowanych dla dzieci i młodzieży, a także zapobiegania fluktuacji kadry w placówkach i dbałości o jej profesjonalizm.

4. Pozostałe formy wspierania rodziny

4.1. Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano do jego uczestnictwa **20 rodzin** objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu jest rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin.

W roku 2019 w ramach projektu realizowano następujące zadania:

- Zadanie nr 1 „Wsparcie motywacyjne”, w ramach realizacji którego w 2019 r. wypłacono 22 zasiłki celowe oraz 7 specjalnych zasiłków celowych, które zostały przyznane 29 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 17 110,29 zł (wkład własny projektu),
- Zadanie nr 2 „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną” polegało na organizacji i realizacji 3 bloków tematycznych:
 - 1) „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których udział wzięło 7 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub opinie psychologiczno-pedagogiczne,
 - 2) „Broker edukacyjny”, zajęcia, w których udział wzięło 7 dzieci w ramach poszukiwania ścieżki dalszej edukacji,
 - 3) „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których udział wzięło 21 dzieci (18 korzystało z zajęć z matematyki, 3 korzystało z zajęć z j. angielskiego) mających trudności z opanowaniem materiału szkolnego,
- Zadanie nr 3 „Wsparcie dla rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny” – warsztaty dla osób dorosłych, w tym :
 - 1) „Warsztaty pieczenia i gotowania” – 5 osób,
 - 2) „Profilaktyka uzależnień i planowanie rodziny” – 5 osób,
 - 3) „Dziecko z FAS w życiu, domu i szkole” – 5 osób,
 - 4) „Skuteczny w domu - aktywny w pracy” – 5 osób.
- Zadanie 4 „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. Do uczestnictwa w „Punkcie konsultacyjno-doradczym” w roku 2019 zostało skierowanych 15 osób dorosłych objętych asystą rodzinną oraz 20 dzieci.

4.2. Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy

z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W ramach promocji rodzin wspierających wydrukowano 60 sztuk plakatów informacyjnych na temat poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, które zostały rozwieszane na terenie Miasta. Rozdawano również ulotki na temat rodzin wspierających (1 000 sztuk) oraz broszury na temat asystentury rodziny (700 sztuk). Na promocję związaną z pozyskiwaniem kandydatów na rodzinę wspierającą Miasto Lublin wydatkowało kwotę 224,60 zł (kwota poniesiona w ramach zorganizowanych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego). Prowadzona akcja promocyjna pozwoliła pozyskać dwóch kandydatów na rodziny wspierające. Obecnie nie ma rodzin objętych asystenturą zainteresowanych tą formą wsparcia.

4.3. Grupy wsparcia

W 2019 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuowano prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła 4 spotkania, w których uczestniczyło łącznie 6 osób. Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (asystenci i koordynatorzy) sprawowali opiekę nad dziećmi rodzin uczestniczących w spotkaniach, prowadząc dla nich zajęcia edukacyjne. Planowana jest jej kontynuacja w roku następnym.

4.4. Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie (np. place zabaw, parki rozrywki) organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2019 roku zorganizowano 67 takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów.

4.5. Centrum Aktywności Środowiskowej

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonuje również **Centrum Aktywności Środowiskowej**, które w ramach swojej działalności udziela pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym, zamieszkałym na osiedlu Antoniny Grygowej w Lublinie.

W 2019 roku, w celu zapobiegania degradacji społecznej dzieci i młodzieży, Centrum Aktywności Środowiskowej podejmowało liczne działania w zakresie organizacji czasu wolnego oraz aktywizacji społecznej i rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży. Ze wsparcia Centrum Aktywności Środowiskowej w 2019 roku skorzystało łącznie **329 osób** (w tym 95 dzieci i młodzieży), spośród których **55 dzieci** uczestniczyło w grupie wsparcia. Najistotniejsze zadania realizowane przez Centrum obejmowały: wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego, zapewnienie pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych oraz udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego i sytuacji kryzysowych o charakterze losowym.

Rekomendacje:

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny na rok 2020, za istotne należy uznać kontynuowanie:

- działań w celu pozyskania rodzin wspierających,
- spotkań grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych,
- realizacji projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”.

II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

1. Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionego zarządzeniem Nr 52/11/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2019 na terenie Miasta Lublin funkcjonowały łącznie **363 rodziny zastępcze**⁵, w których przebywało 499 dzieci (w tym 43 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością – stan na dzień 31 grudnia 2019 r.). Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych 446 pochodziło z Lublina a 53 z innych powiatów.

Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (263)⁶, w których wychowywało się 331 dzieci. Rodzin zastępczych niezawodowych było (90)⁷, a pod ich opieką pozostawało 114 dzieci. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało 12 rodzin zastępczych

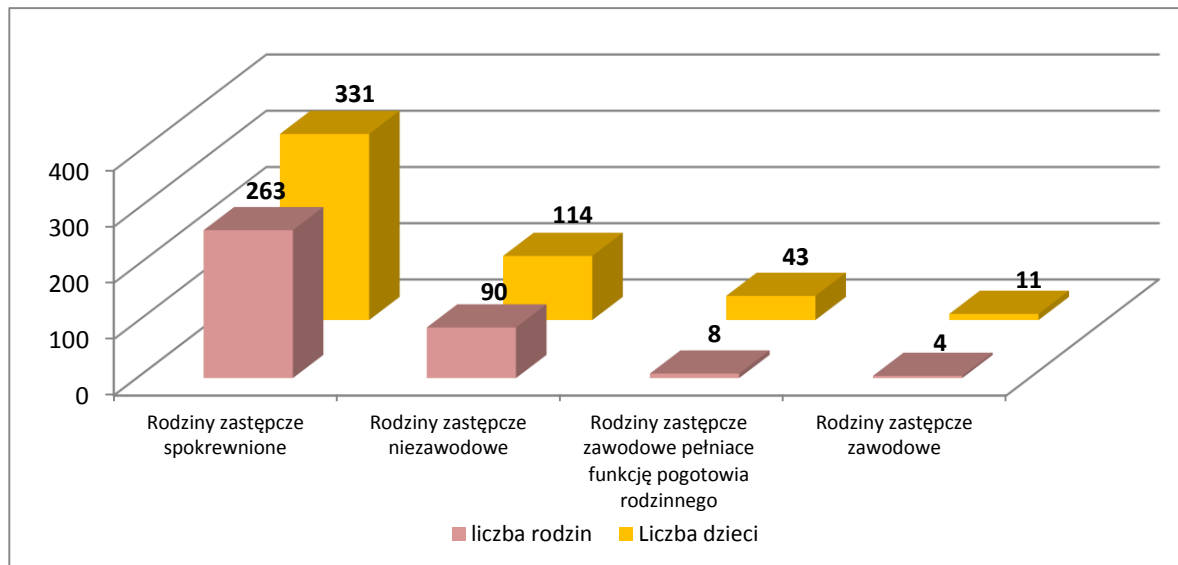
⁵ Dwie rodziny pełnią jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

⁶ Świadczenia wypłacono 261 rodzinom zastępczym spokrewnionym na 329 dzieci (2 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

⁷ Świadczenia wypłacono 92 rodzinom zastępczym niezawodowym na 111 dzieci (2 rodzinom zastępczym, pod których opieką było łącznie 2 dzieci wypłacono świadczenia z roku 2018, dla 5 dzieci wnioski były w trakcie rozpatrywania).

zawodowych, w tym 8 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (43 dzieci)⁸.

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2019 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W funkcjonujących na terenie Miasta Lublin rodzinach zastępczych w 2019 roku na mocy orzeczeń sądu umieszczono 52 dzieci.

W okresie sprawozdawczym z rodzin zastępczych odeszło łącznie 36 dzieci, w tym:

- 1) 15 dzieci powróciło do rodzin naturalnych,
- 2) 4 dzieci zostało przysposobionych,
- 3) 6 dzieci umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 4) 6 dzieci zostało umieszczonych w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej,
- 5) 5 dzieci z innych powodów (m.in. zmiana miejsca zamieszkania - przeprowadzka poza Miasto Lublin).

Ponadto w roku 2019 rodziny zastępcze opuściło 27 pełnoletnich wychowanków a 21 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej ukończyło 18 lat i zadeklarowało pozostanie w rodzinie zastępczej.

1.2. Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych

Zgodnie ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, z późn. zm.) oraz Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń

⁸ W roku 2019 świadczenia wypłacono 8 rodzinom zastępczym zawodowym pełniącym funkcję pogotowia rodzinnego na 38 dzieci (dla 3 dzieci wnioski były w trakcie rozpatrywania, dla 2 dzieci rodzina nie ubiegała się o świadczenia).

przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, rodzinom zastępczym przysługują następujące **świadczenia obligatoryjne**: świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej (1 000,00 zł miesięcznie – do dnia 31 maja 2018 r., 1 052,00 zł miesięcznie – od dnia 1 czerwca 2018 r. - na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej i rodzinie zastępczej zawodowej; świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej 660,00 zł miesięcznie – do dnia 31 maja 2018 r., 694,00 zł miesięcznie od dnia 1 czerwca 2018 r., dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w kwocie do dnia 31 maja 2018 r. - 200,00 zł miesięcznie, od dnia 1 czerwca 2018 r. - 211,00 zł miesięcznie, dodatek na dziecko umieszczone na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich w wysokości do dnia 31 maja 2018 r. - 200,00 zł miesięcznie, od dnia 1 czerwca 2018 r. - 211,00 zł miesięcznie, środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego dla rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej (w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci). Ponadto rodziny zastępcze otrzymują świadczenia w postaci dodatku wychowawczego i świadczenia dobry start. Informacje na ten temat znajdują się na stronach 29 – 30 niniejszego opracowania.

Rodziny zastępcze mogą otrzymać również następujące świadczenia fakultatywne: dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka – raz w roku, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo, jak również świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (w przypadku rodzin zawodowych).

W sprawie tych świadczeń na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wydano łącznie **363 decyzje administracyjne**, w tym:

- 199 decyzji dotyczących przyznania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 20 decyzji zmieniających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 62 decyzje uchylające decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 9 decyzji dotyczących świadczeń nienależnie pobranych,
- 2 decyzje odmowne dotyczące świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka,
- 4 decyzje odmowne dotyczące umorzenia nienależnie pobranego świadczenia,

- 10 decyzji przyznających środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego – świadczenie obligatoryjne (w przypadku pobytu w rodzinie powyżej 3 dzieci),
- 56 decyzji przyznających jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - świadczenia fakultatywne,
- 1 decyzja odmowna dotycząca jednorazowego świadczenia na pokrycie wydatków związanych z remontem mieszkania.

W 2019 roku wypłacono 5 819 świadczeń na dzieci przebywające w lubelskich rodzinach zastępczych na łączną kwotę **4 458 228,84 zł**⁹, z tego:

- 3 942 153,82 zł na świadczenia dla dzieci podchodzących z terenu Miasta Lublin,
- 516 075,02 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z 22 innych powiatów, a przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. Wydatki na te świadczenia są refundowane przez powiaty pochodzenia dzieci. Zgodnie z ustawą koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka.

Szczegółowe zestawienie wypłaconych świadczeń zawarto w tabeli nr 10 na stronie 33.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacił w okresie styczeń – grudzień 2019 r. świadczenia dla 365 rodzin zastępczych¹⁰ zamieszkałych na terenie Miasta Lublin dla 489 dzieci¹¹, w tym:

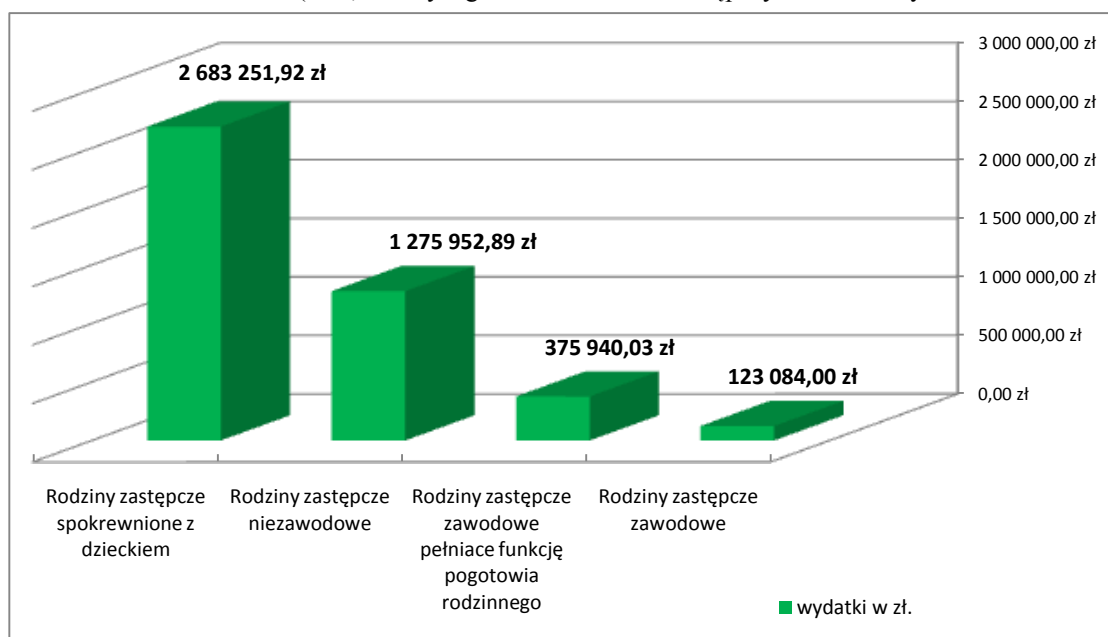
- dla 261 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 329 dzieci,
- dla 92 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 111 dzieci,
- dla 12 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 49 dzieci, w tym:
- 8 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 38 dzieci,
- 4 rodzin zastępczych zawodowych w których przebywało 11 dzieci.

⁹ Ujęto świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym, bez wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych.

¹⁰ dwie rodziny zastępcze niezawodowe uległy rozwiązaniu w roku 2018 a wyrównanie świadczeń należnych za miesiąc grudzień 2018 r. otrzymały w miesiącu styczniu 2019 r.

¹¹ Świadczenia dla 10 dzieci przysługujące za miesiąc grudzień 2019 r. wypłacono w styczniu 2020 r.

Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2019 roku (w zł, bez wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych)

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W roku 2019 w 43 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 22 powiatami, przebywało 53 dzieci z terenu innych powiatów.

Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2019 r.

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba lubelskich rodzin zastępczych w których przebywały dzieci z innych powiatów	Liczba dzieci z innych powiatów w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin
1	Biłgorajski	1	1
2	Hrubieszowski	1	1
3	Łukowski	1	1
4	Radzyński	2	2
5	Zamojski	1	1
6	Niżański	1	1
7	Łęczyński	3	4
8	Lubartowski	3	3
9	Puławski	3	3
10	Lubelski	7	11
11	M. Chełm	2	2
12	Kraśnicki	1	1
13	Przeworski	1	1
14	Kolbuszowski	1	1
15	Pilski	1	4
16	Chełmski	1	1
17	M. Zamość	1	1
18	Opolski	3	4

19	Świdnicki	5	6
20	Janowski	1	1
21	Radomski	1	1
22	Siedlecki	2	2
	razem	43	53

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wydatki na dziecko cudzoziemskie pochodzące z Miasta Lublin i przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin.

Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego przebywającego w rodzinie zastępczej spokrewnionej na terenie Miasta Lublin w okresie styczeń – grudzień 2019 r. wyniosły 8 328,00 zł. Środki na ten cel zapewniał budżet państwa w ramach zadań zleconych z administracji rządowej wykonywanych przez powiat.

Tabela 6. Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego

Liczba rodzin	1	1 rodzina zastępcza spokrewniona z 1 dzieckiem.
Liczba dzieci	1	
Liczba świadczeń	12	
Wartość świadczeń	8 328,00 zł	Środki finansowe zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to, m. in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania. Informacje dotyczące lubelskich dzieci umieszczonych na podstawie porozumień w rodzinnej pieczy zastępczej w innych powiatach znajdują się na str. 52 niniejszego opracowania

Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do

dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano wypłaty świadczeń przysługujących na podstawie wniosków złożonych w latach 2016, 2017 i 2018. W 2019 roku 39 rodzin zastępczych złożyło 65 nowych wniosków o przyznanie dodatku wychowawczego dla 65 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. W sprawie dodatku wychowawczego wydano łącznie **469 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 409 decyzji przyznających świadczenie,
- 47 decyzji uchylających przyznanie świadczenia (z powodu opuszczenia przez dziecko rodzinnej pieczy zastępczej realizowanej na terenie Miasta Lublin),
- 7 decyzji w sprawie nienależnie pobranego świadczenia,
- 4 decyzje odmawiające umorzenia nienależnie pobranego świadczenia,
- 2 decyzje zmieniające.

Tabela 7. Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin w 2019 roku

Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Wypłacona kwota ¹²
305	428	4 422	2 178 329,97 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2019 roku wypłacono łącznie 4 422 świadczenia dodatku wychowawczego dla 428 dzieci przebywających w 305 lubelskich rodzinach zastępczych, na kwotę **2 178 329,97 zł**.

Świadczenia w ramach programu „Dobry Start” dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061), zwanego dalej „rozporządzeniem”, świadczenie dobry start przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko, osobom uczącym się – raz w roku. Na podstawie § 4 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia: przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia oraz do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia –

¹²W tym: kwota z rezerwy celowej budżetu państwa: 203 081,97 zł.

w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Według § 5 ust. 1 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje osobom, o którym mowa w § 4 ust. 1, w wysokości 300,00 zł.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono **310 wniosków** o przyznanie świadczenia dobry start w roku szkolnym 2019/2020 dla **310 dzieci** przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. Wydano 308 informacji o przyznaniu świadczenia dobry start oraz 2 decyzje odmawiające prawa do tego świadczenia. Wypłacono świadczenia w wysokości 91 500,00 zł dla 305¹³ dzieci przebywających w 244 rodzinach zastępczych.

1.3. Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

1. rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
2. małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie styczeń – grudzień 2019 r. wypłacono wynagrodzenia¹⁴ dla 3 rodzin, z którymi podpisano 5 umów (z dwiema rodzinami podpisano po 2 umowy) o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi przez 3 rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

¹³ W przypadku 3 dzieci świadczenia zostały wypłacone w miesiącu styczniu 2020 r.

¹⁴ Art. 85 ust.6 „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie”.

Art. 85. ust. 7 „Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoba, o których mowa w art.74 ust.1 pkt2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięcznie świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust.1”.

Art. 85 ust. 8 „Świadczenia, o których mowa w ust.6 i 7, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym”.

W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 9 dzieci, na które wypłacono 16 świadczeń na kwotę **6 176,24 zł**. Ponadto rodzinom pomocowym wypłacono wynagrodzenia w kwocie **1 364,00 zł**.

Tabela 8. Wydatki na rodziny pomocowe w 2019 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE		RODZINY ZASTĘPCZE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓLEM				UWAGI
1	RODZINY POMOCOWE, z tego:	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką	
1.1	świadczenia na dziecko	16	6 176,24	3	9	w tym: 509,03 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka
1.2	wynagrodzenie rodziny pomocowej	5	1 364,00	3	9	w tym: 150 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka
2.	RAZEM:	21	7 540,24	3	9	

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1.4. Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie styczeń – grudzień 2019 r. podpisano 7 umów z 6 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci, ze stawką za godzinę usług 14,70 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.). Wymiar godzinowy usług wynosił dla jednej osoby nie więcej niż 40 godzin miesięcznie (1 umowa), dla pięciu osób nie więcej niż 20 godzin miesięcznie (6 umów). W przypadku dwóch osób zawarto aneks do umowy (z uwagi na wiek umieszczonych dzieci i potrzeby rodziny) w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin miesięcznie.

Z tej formy pomocy w 2019 r. skorzystało 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci.

W 2019 roku na podstawie 7 umów z 6 osobami, przy stawce za 1 godzinę usług 14,70 zł, wypłacono 29 wynagrodzeń w kwocie 14 587,97 zł.

Tabela 9. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

WYSZCZEGÓLNIENIE		RODZINY ZASTĘPCZE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓŁEM				UWAGI
1.	OSOBY DO POMOCY	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem	
1.1	wynagrodzenie	29	14 587,97	6	6	w tym: 264,15 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1.5. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2019 roku funkcjonowało 12 rodzin zastępczych zawodowych, w tym: 8 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 4 rodziny zastępcze zawodowe. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

Od dnia 1 kwietnia 2019 roku rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego otrzymują wynagrodzenia w wysokości 3 100,00 zł brutto miesięcznie. Natomiast rodziny zastępcze zawodowe otrzymują wynagrodzenia w wysokości 2 700,00 zł brutto miesięcznie.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zgodnie z art. 85 ust. 5, otrzymują dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy (dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności).

W roku 2019 wynagrodzenia wszystkich **12 rodzin zastępczych zawodowych**, zgodnie z zawartymi umowami wyniosły łącznie **534 047,31 zł**, z tego:

- dla rodzin zastępczych zawodowych - 140 800,43 zł (4 rodziny),
- dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – 393 246,88 zł (8 rodzin).

Rekomendacje:

- Biorąc pod uwagę zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastające potrzeby związane z umieszczeniem dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, wskazane jest systematyczne pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w szczególności rodzin zastępczych zawodowych oraz ich szkolenie.

- Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych. Obecnie zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, warsztatach, indywidualnych zajęciach wyrównujących wiedzę, czy grupach wsparcia. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.
- Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

Tabela 10. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2019 roku (w zł, bez wkładu własnego do projektów europejskich)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Zadania własne				Zadania przejęte od innych JST do realizacji na podstawie porozumień i umów				RODZINY ZASTĘPCZE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓŁEM			
		LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [zł]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [zł]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
L.p.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	14	15	16	17
1	RODZINY ZASTĘPCZE - OGÓŁEM	5 350	4 442 586,35	325	436	637	549 689,80	43	53	5 961	4 992 276,15	365	489
2	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE I NIEZAWODOWE OGÓŁEM:	4 692	3 470 502,16	313	390	583	488 702,65	43	50	5 275	3 959 204,81	353	440
2.1	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, w tym:	3 693	2 514 078,46	243	305	250	169 173,46	21	24	3 943	2 683 251,92	261	329
2.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	3 410	2 450 273,71	243	305	240	165 485,46	21	24	3 650	2 615 759,17	264	329
2.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	256	52 804,75	21	25	8	1 688,00	1	1	264	54 492,75	22	26
2.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	27	11 000,00	20	27	2	2 000,00	1	2	29	13 000,00	21	29
2.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2	Rodziny zastępcze niezawodowe z dzieckiem, w tym:	999	956 423,70	70	85	333	319 529,19	22	26	1 332	1 275 952,89	92	111
2.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	925	939 953,95	70	85	308	313 465,19	22	26	1 233	1 253 419,14	92	111
2.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	69	13 969,75	8	8	24	5 064,00	2	2	93	19 033,75	10	10

2.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	5	2 500,00	4	5	1	1 000,00	1	1	6	3 500,00	5	6
2.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3	RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE OGÓŁEM:	658	972 084,19	12	46	54	60 987,15	3	3	686	1 033 071,34	12	49
3.1	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	160	256 147,49	4	10	6	7 736,94	1	1	163	263 884,43	4	11
3.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	114	119 928,00	4	10	3	3 156,00	1	1	117	123 084,00	4	11
3.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0

	zamieszkania													
3.1.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	
3.1.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	
3.1.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	46	136 219,49	4	10	3	4 580,94	1	1	46	140 800,43	0	11	
3.2	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, z tego:	498	715 936,70	8	36	48	53 250,21	2	2	523	769 186,91	8	38	
3.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	335	326 786,58	8	36	24	23 741,27	2	2	359	350 527,85	8	38	
3.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	38	7 723,74	4	4	0	0,00	0	0	38	7 723,74	4	4	
3.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	
3.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	21	8 700,00	8	21	1	475,10	1	1	22	9 175,10	8	22	
3.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	
3.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	
3.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	8	8 513,34	4	18	0	0,00	0	0	8	8 513,34	4	18	
3.2.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	
3.2.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	96	364 213,04	8	36	23	29 033,84	2	2	96	393 246,88	8	38	

1	RODZINY POMOCOWE, z tego:	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką
1.1	świadczenia na dziecko	14	5 667,21	3	8	2	509,03	1	1	16	6 176,24	3	9
1.2	wynagrodzenie rodziny pomocowej	5	1 214,00	3	8	2	150,00	1	1	5	1 364,00	3	9
2.	RAZEM:	19	6 881,21	3	8	4	659,03	1	1	21	7 540,24	3	9

1.	OSOBY DO POMOCY przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem
1.1	wynagrodzenie	29	14 323,82	6	6	4	264,15	2	2	29	14 587,97	6	6

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

UWAGI:

- 1) dane wykazane narastająco. Uwzględniono wszystkie rodziny i dzieci w nich przebywające w okresie sprawozdawczym, które otrzymały pomoc finansową;
- 2) w wypadku rodziny, która pełni podwójną funkcję (np. jednocześnie rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej) należy wykazać ją zarówno w wierszu nr. 2.1 jak i w wierszu 2.2, a w wierszu nr 2 wykazać faktyczną liczbę (tj 1.);
- 3) przez "LICZBA DZIECI" należy rozumieć dzieci objęte rodzinną pieczęcią zastępczą;

1.6. Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

W ramach działań na rzecz rodzin zastępczych i rozwoju systemu pieczy zastępczej, Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej realizował wiele innych zadań, które zaprezentowano niniejszym podrozdziale.

Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin

W 2019 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono 1 grupę wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła 6 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 8 rodzin (12 osób). Grupa ta była kontynuacją wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z lat ubiegłych.

W roku 2019 w ramach projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin” prowadzono 2 grupy wsparcia:

1. dla rodzin zastępczych spokrewnionych”, w których uczestniczyło 12 osób,
2. dla rodzin zastępczych niezawodowych”, w których uczestniczyło 8 osób.

Projekt „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 47/RPLU.11.02.00-06-0046/17-00) o dofinansowanie projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano do jego uczestnictwa **20 rodzin zastępczych, 30 dzieci** przebywających w rodzinach zastępczych oraz 17 osób dorosłych opiekunów zastępczych/kandydatów na opiekunów zastępczych (są to osoby zakwalifikowane do szkolenia PRIDE). Głównym celem projektu jest: wzrost umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych, wzrost kompetencji psychoedukacyjnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wzrost liczby kandydatów na rodziny zastępcze.

W roku 2019 w ramach projektu realizowano następujące zadania:

- **Zadanie nr 1** „Wzmocnienie kompetencji i kwalifikacji opiekunów zastępczych oraz kandydatów na rodziny zastępcze” polegało na organizacji i realizacji 4 bloków tematycznych:
 - „Trening umiejętności wychowawczych”, który został ukończony przez 6 opiekunów zastępczych,

- „Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych”, w której uczestniczyło 12 osób,
- „Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych”, w której uczestniczyło 8 osób,
- „Szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową i ustanowionych rodzin zastępczych niezawodowych wg programu PRIDE Rodzinna Piecza Zastępcza”, które ukończyło 12 osób.
- **Zadanie nr 2** „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej” polegało na organizacji i realizacji 5 bloków tematycznych skierowanych do 30 dzieci:
 - „Broker edukacyjny”, w zajęciach wzięło udział 7 dzieci,
 - „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których udział wzięło 10 dzieci (6 z matematyki, 4 z j. angielskiego) mających trudności z opanowaniem materiału szkolnego,
 - „Warsztaty rozwijające umiejętności radzenia sobie w okresie dojrzewania”, w których uczestniczyło 8 dzieci,
 - „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których udział wzięło 5 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub opinie psychologiczno-pedagogiczne,
 - „Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju”, w których uczestniczyło 5 dzieci.
- **Zadanie nr 3** „Wsparcie psychologiczne” polegało na organizacji i realizacji wsparcia psychologicznego skierowanego do 20 osób (opiekunów zastępczych).
- **Zadanie nr 4** „Wsparcie motywacyjne”, w ramach realizacji którego w 2019 r. wypłacono 15 świadczeń – pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, które zostały przyznane 15 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 8 341,50 zł (wkład własny projektu).

Wspieranie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego

komunikowania się w rodzinie, przezwycięzania trudności szkolnych dziecka, poszerzania kompetencji wychowawczych;

- w ramach poradnictwa pedagogicznego: problemów wychowawczych wynikających z historii życia dziecka, kontaktów opiekunów zastępczych z rodziną naturalną dziecka, postaw rodziców zastępczych wobec problemów dziecka, metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych, kierowania rodzin zastępczych do lekarzy specjalistów, specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udzielania wskazówek o możliwości skierowania dzieci do placówek specjalistycznych i wsparcia dziennego.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 129 ustawy, organizator dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. Przeprowadzono **819 ocen** sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i przekazano na piśmie **819 opinii** o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do właściwych sądów. Ocen tych dokonano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena dotyczyła **414** dzieci. W przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat oceny dokonywano nie rzadziej niż co 3 miesiące. Sytuacja dzieci starszych podlegała ocenie nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W ocenie sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej mogli uczestniczyć ich opiekunowie zastępczy, a także rodzice naturalni, jeżeli nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. O terminach posiedzeń zespołu oceniającego zawiadamiano rodziców biologicznych oraz opiekunów zastępczych dzieci, których sytuację oceniano. W procesie oceny brali udział psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych, w przypadku kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora, asystent rodziny w przypadku gdy rodzina naturalna była objęta asystenturą, pracownik socjalny pracujący z rodziną biologiczną dzieci oraz pracownik Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, w przypadku dzieci zbliżających się do osiągnięcia pełnoletności.

Dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych w kontekście jakości sprawowanej przez nie opieki

Działając na podstawie art. 132 ustawy, dokonano oceny 97 rodzin zastępczych w odniesieniu do predyspozycji posiadanych przez opiekunów oraz jakości opieki sprawowanej nad powierzonymi im dziećmi. Oceny dokonywano w składzie: psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny w sytuacji, gdy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora.

Działania diagnostyczno-konsultacyjne w celu pozyskiwania, szkolenia i kwalifikowania osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Psycholodzy zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej przeprowadzili badania psychologiczne 53 osób będących kandydatami na rodziny zastępcze lub istniejącymi rodzinami zastępczymi. W 2019 r. wydano 33 opinie dotyczące motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W celach diagnostycznych zakupiono Testy Kompetencji Rodzicielskich (zeszyty testowe oraz arkusze wyników), które przeznaczone są do pomiaru kompetencji rodzicielskich kandydatów i opiekunów zastępczych. Testy Kompetencji Rodzicielskich pozwalają na zidentyfikowanie mocnych i słabych stron kandydatów oraz istniejących rodzin zastępczych oraz wychwycenie ewentualnych błędów popełnianych przez nich w procesie wychowania dzieci. Testy stosowane wspólnie z kwestionariuszem CUIDA pozwalają uzyskać pełniejszy obraz predyspozycji do rodzicielstwa zastępczego. Kwestionariusz CUIDA pozwala na ocenę zmiennych osobowościowych, stylów wychowania i zdolności danej osoby do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku biologicznemu, adoptowanemu, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczej, a także osobie starszej czy niepełnosprawnej. Kwestionariusz CUIDA oraz Testy Kompetencji Rodzicielskich zostały sfinansowane ze środków Miasta Lublin.

W 2019 roku Komisja ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka¹⁵ odbyła 33 posiedzeń.

Wynikiem prac Komisji było:

- sporządzenie 33 protokołów dotyczących spełnianie przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

¹⁵Działająca na podstawie Zarządzenia nr 196/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dn. 31.12.2015 r., ze zmianami w sprawie powołania Komisji ds. kwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz ustalenia wzorów dokumentów obowiązujących w postępowaniu dotyczącym kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

zastępczej (12 osób z 9 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy),

- sporządzenie 5 wstępnych akceptacji kandydatów (rodzin) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (10 osób, 5 rodzin, spełniało warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej).

Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2019 psychologowie i pedagodzy sporządzili łącznie 54 diagnozy psychofizyczne dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W tym celu korzystano z licencji programu komputerowego KomKod moduł KORP – Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – wystandaryzowane narzędzie diagnostyczne, przeznaczone do wstępnej oceny rozwoju dziecka, które są wykorzystywane do diagnoz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz KOZE – Karty Oceny Zachowania i Emocji.

Sporządzanie rejestrów danych za rok 2019 o osobach (zgodnie z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej):

- zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Sporządzono 2 rejestry i przekazano je w dniach 5 lipca 2019 r. oraz 10 stycznia 2020 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie i Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku. Pierwszy rejestr zawierał informacje na dzień 30 czerwca 2019 r. o 12 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 65 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 2 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 19 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywają pełnoletni wychowankowie. Uaktualniony w grudniu 2019 r. oraz przekazany w dniu 10 stycznia 2020 r. rejestr zawierał informacje na dzień 31 grudnia 2019 r. o 11 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 59 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 3 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 23 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywali pełnoletni wychowankowie.

Przekazywanie do właściwych sądów wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania sytuacji prawnej (zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2019 przekazano łącznie 14 wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej celem uregulowania ich sytuacji prawnej.

Sporządzanie pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci

Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w 2019 roku Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wniósł do Sądu łącznie 11 pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz 10 dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych oraz 1 pozew o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz 2 dzieci pochodzących z Lublina, a przebywających w rodzinach zastępczych poza Miastem Lublin. W związku z brakiem realizacji przez rodziców zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, do komorników skierowano 21 wniosków o egzekucję świadczeń alimentacyjnych na rzecz 21 dzieci.

Działalność informacyjna, upowszechnianie wiedzy i promowanie ruchu rodzicielstwa zastępczego

W okresie sprawozdawczym do siedziby działu zgłosiło się 16 rodzin zamierzających podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi przeprowadzono 34 spotkania informacyjne na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W dniu 8 czerwca 2019 roku na Placu im. Lecha Kaczyńskiego w Lublinie odbyły się obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Wydarzenie wpisywało się w VII Lubelskie Dni Promujące Zdrowie. W ramach VII Lubelskich Dni Promujących Zdrowie odbył się Rodzinny Festyn Zdrowotny, który był imprezą otwartą dla mieszkańców Miasta Lublin. W programie mieszkańcy mogli skorzystać z porad zdrowotnych, m. in. z zakresu dietetyki, diabetologii, uzależnień. Ponadto w programie było wiele atrakcji i konkursów z nagrodami, które były prowadzone również przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach Festynu świętowano Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. W trakcie działania osoby zainteresowane mogły skorzystać ze specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego oraz pedagogicznego, dotyczącego kwestii rodzicielstwa zastępczego. Jednym z założeń Festynu było propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego.

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego na terenie Miasta Lublin rozwieszono plakaty informacyjne na temat poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych (60 sztuk) oraz poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodzin wspierających (60 sztuk), rozdawano ulotki (1 000 sztuk) oraz broszury na temat rodzicielstwa zastępczego (700 sztuk) oraz ulotki na temat rodzin wspierających (1000 sztuk) i broszury na temat asystentury rodziny (700 sztuk). Kwota poniesiona na promocję rodzicielstwa zastępczego wyniosła 1 499,62 zł. Na zakup nagród które zostały przekazane dzieciom uczestniczącym w zabawach i konkursach podczas Festynu zorganizowanego z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego przeznaczono 1 999,84 zł. Łączna kwota wydatków poniesionych na organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego wyniosła 3 499,46 zł.

W celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej w roku 2019 pełnili dyżur przy stoisku promującym ideę rodzicielstwa zastępczego podczas Festynu Rodzinnego „Wspólnota to Ty i Ja”, którego organizatorem było Stowarzyszenie Przyjaciół Parafii „Poczekajka” w Lublinie.

Informacje na temat dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

Do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie przekazano informację na temat 17 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W informacjach tych uwzględniono opinię dotyczącą charakteru więzi łączącej dziecko z aktualnym opiekunem.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej

W roku 2019 pracownicy socjalni sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych prowadzili systematyczną pracę socjalną z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni przeprowadzali również wywiady środowiskowe z rodzinami zastępczymi, które ubiegały się o świadczenia z ustawy o pomocy społecznej.

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni pracowali z **216 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było 242 dzieci (w tym pełnoletni wychowankowie, pozostający w rodzinie zastępczej). Odbyli 1 350 wizyt w środowisku. Uczestniczyli w 277 spotkaniach, w czasie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 21 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych (na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 277 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 21 informacji o rodzinach zastępczych).

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 237 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci. Uczestniczyli również w posiedzeniach komisji ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Odpłatność rodzin za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin, oraz za pobyt dzieci z terenu Miasta Lublin w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

Zgodnie z art. 193 ust. 1 cyt. ustawy, za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości przyznanych świadczeń i dodatków, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art. 81 – w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej niezawodowej, rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. wydano łącznie **64** decyzje administracyjne odstępujące od ustalania opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej. Szczegółowe warunki wydawania decyzji o odstąpieniu od ustalania tej opłaty zawarte są w uchwale nr 428/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 r., w sprawie określenia szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka, które przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zamieszkiwało na terenie Miasta Lublin.

W celu realizacji zadania sporządzono **134** zawiadomienia o wszczęciu postępowania o ustalenie opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka. Z uwagi na konieczność ustalenia adresu zamieszkania rodziców dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej prowadzony był systematyczny kontakt z rodzinami zastępczymi, stała weryfikacja w dostępnych systemach informatycznych, jak również wystąpiono z następującymi wnioskami:

- 34 wnioski do Krajowego Rejestru Karnego,
- 4 wnioski do Urzędu Stanu Cywilnego.

1.7. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2019 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było 11 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **528 775,71 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2019 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie **173 837,00 zł** (co stanowiło 34,77 % całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla **11 koordynatorów**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze **185 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **285 dzieci**. Zakończyli pracę z 34 rodzinami zastępczymi (w tym ujęto rodziny przekazane w ciągu okresu sprawozdawczego pracownikom socjalnym), odbyli 1 920 wizyt w środowisku. Uczestniczyli w 542 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 76 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 542 informacje o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 76 informacji o rodzinach zastępczych.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 317 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;
- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;

- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;
- nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- motywowaniu do regularnego uczestnictwa w projekcie „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i poprzez samokształcenie.

Tabela 11. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 roku

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji oraz warsztatów	Liczba koordynatorów
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaże ogólne i stanowiskowe na stanowisku pracy.	2 koordynator, daty instruktaży 01.03.2019 r. 02.05.2019 r.
2	Szkolenie z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej	1 koordynator, data szkolenia

		24.09.2019 r.
3	Szkolenie z zakresu zwalczania pożarów i ewakuacji	1 koordynator. data szkolenia 25.09.2019 r.
4	Cykliczne spotkania organizowane przez specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin o charakterze szkoleniowo-superwizyjnym pt. „Dziecko Krzywdzone” .	8 koordynatorów, daty spotkań 25.01.2019 r. 22.02.2019 r. 29.03.2019 r. 26.04.2019 r. 31.05.2019 r. 29.10.2019 r. 26.11.2019 r.
5	Warsztat Szkoła dla rodziców i wychowawców Moduł I „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać żeby dzieci do nas mówiły” – organizowane przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin MOPR w Lublinie	3 koordynatorów Termin: 12.03-14.05.2019 Daty spotkań: 12.03.2019 r. 19.03.2019 r. 26.03.2019 r. 02.04.2019 r. 09.04.2019 r. 16.04.2019 r. 23.04.2019 r. 30.04.2019 r. 07.05.2019 r. 14.05.2019 r.
4	Warsztat Szkoła dla rodziców i wychowawców Moduł II „Rodzeństwo bez rywalizacji” – organizowane przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin MOPR w Lublinie	3 koordynatorów Termin: 06.03-15.05.2019 Daty spotkań: 06.03.2019 r. 13.03.2019 r. 20.03.2019 r. 27.03.2019 r. 03.04.2019 r. 10.04.2019 r. 17.04.2019 r. 24.04.2019 r. 08.05.2019 r. 15.05.2019 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE, GRUPY, KURSY		
1	Szkolenie „Efektywny opiekun usamodzielnienia, jego prawa i obowiązki, współpraca z usamodzielniającym się wychowankiem pieczy zastępczej” w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator data szkolenia 25.01.2019 r.
2	Szkolenie „Tworzenie planu pracy z rodziną oraz planu pomocy dziecku” w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynatorów daty szkolenia 04.02.2019 r. 21.02.2019 r.

3	Szkolenie „Problemy wynikające z opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem” w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator data szkolenia 25.02.2019 r.
4	Szkolenie „Nowy model wspierania pacjentów z podwójną diagnozą psychiatryczną”	1 koordynator data szkolenia 11.04.2019 r.
5	Szkolenie „komunikacja z dzieckiem w kolejnych fazach rozwojowych” w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynatorów daty szkolenia 08.05.2019 r.
6	Grupa superwizyjno-szkoleniowa	2 koordynatorów termin grupy: listopad 2018 r. - czerwiec 2019 r.
7	Podyplomowy kurs psychoterapii	1 koordynator termin realizacji 2015 r. - 2019 r.
8	„Dzięki pomocy – rodzina bez przemocy”. Szkolenie realizowane w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”	2 koordynatorów data szkolenia 24.09.2019 r.
9	„Usamodzielnieni finansowo” – Szkolenia dla osób działających na rzecz dzieci w pieczy zastępczej oraz ich rodzin biologicznych, organizowanym przez Małopolską Szkołę Administracji Publicznej i Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – pierwszy zjazd szkoleniowy w cyklu	1 koordynator data szkolenia: 14-15.12.2019 r.
KONFERENCJE		
1	„Dlaczego rodzina zastępcza” debata zorganizowana przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	4 koordynatorów data konferencji 22.05.2019 r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2020 środki na zatrudnienie 11 koordynatorów.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 11 koordynatorów wynosi 165. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2019 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **97 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 67 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 27 powiatami). W 2019 roku wydatki na ten cel wynosiły **1 202 356,87 zł**¹⁶

Tabela 12. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2019 roku ¹⁷

Lp.	Powiat	Liczba rodzin na terenie innych powiatów	Liczba dzieci lubelskich na terenie innych powiatów	Wydatek gminy	Wydatek powiatu	Łączna kwota wydatków
1	Biłgorajski	2	4	0,00	44 184,00	44 184,00
	zwrot				-1 052,00	-1 052,00
2	Chrzanowski	1	1	10 193,68	10 193,72	20 387,40
3	Głogowski	1	1	0,00	16 869,60	16 869,60
4	Miasto Gdańsk	1	1	6 312,00	6 312,00	12 624,00
5	Gdański	1	2	2 914,80	6 801,20	9 716,00
6	Hrubieszowski	1	1	0,00	13 711,07	13 711,07
7	Janowski	2	4	10 036,94	34 197,94	44 234,88
8	Krasnostawski	1	1	4 164,00	4 164,00	8 328,00
9	Kraśnicki	1	3	34 093,70	34 093,70	68 187,42
10	Kościański	1	1	0,00	19 942,80	19 942,80
11	Leski	2	5	19 998,97	90 052,08	110 051,05
12	Lubartowski	7	9	15 765,19	60 478,81	76 244,00
	zwrot			-526,00	-1 220,00	- 1 746,00
13	Lubelski	21	30	71 573,45	259 552,63	331 126,08
	zwrot				- 2 104,00	- 2 104,00
14	Łęczyński	4	6	18 804,00	40 333,42	59 137,42
15	Miasto Świnoujście	1	1	0,00	8 328,00	8 328,00
16	Opolski	2	4	27 715,15	27 715,16	55 430,31
17	Parczewski	1	1	0,00	15 367,00	15 367,00
18	Puławski	1	2	8 328,00	8 328,00	16 656,00

¹⁶ W tym wydatki na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe oraz osoby zatrudnione do pomocy przy sprawozdaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

¹⁷ Bez dziecka cudzoziemskiego.

19	Piaseczyński	1	1	832,80	1 943,20	2 776,00
20	Sokółski	1	1	4 164,00	4 164,00	8 328,00
21	Staszowski	1	2	13 890,00	13 890,00	27 780,00
22	Świdnicki	7	8	35 990,52	72 451,72	108 442,24
23	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie	2	3	944,20	33 745,80	34 690,00
24	Wielicki	1	1	0,00	54 873,60	54 873,60
25	Wołomiński	1	2	0,00	24 444,00	24 444,00
26	Zamojski	1	1	0,00	12 624,00	12 624,00
27	Rzeszów	1	1	277,60	2 498,40	2 776,00
razem:		67	97	285 473,00	916 883,87	1 202 356,87

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2019 roku było 1 dziecko cudzoziemskie, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota 12 624,00 zł (liczba świadczeń 12). Środki na ten cel pochodziły z budżetu państwa.

3. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

3.1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.¹⁸

¹⁸ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego¹⁹;
- specjalistyczno–terapeutycznego²⁰;
- rodzinnego²¹.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

W 2019 roku w Lublinie funkcjonowało **17 placówek opiekuńczo–wychowawczych**.

Były to:

- 1) 2 placówki socjalizacyjne,
- 2) 4 placówki rodzinne,
- 3) 1 interwencyjna, (do 25 marca 2019 roku, zezwolenie Wojewody z 26.03.2019 r. na przekształcenie placówki interwencyjnej w łączącą funkcję socjalizacyjną (14 miejsc) i interwencyjną (16 miejsc),
- 4) 10 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej do 25.03.2019 r., a od 26.03.2019 r. 11 placówek.

Miasto Lublin wg. stanu dzień 31.12.2019 r. prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 11 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 4 placówki: 1 placówka socjalizacyjna (Dom Młodzieży SOS) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku.

¹⁹**Art. 103.** „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

²⁰**Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

²¹**Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Placówki opiekuńczo–wychowawcze dysponowały łącznie **248²² miejscami**. W ciągu 2019 roku umieszczonych było w nich **311 dzieci**, (w tym 251 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 115 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo–wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

W 2019 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo–wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 611 236,67 zł** (w tym, **1 030 954,09 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 38 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 13. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2019 roku

Placówki opiekuńczo – wychowawcze			Prowadzone przez Miasto Lublin				Działające na zlecenie Miasta Lublin			
			Liczba miejsc 31.12.2019		Liczba dzieci korzystających w 2019		Liczba miejsc 31.12.2019 r.	Liczba dzieci korzystających w 2019		
			ogółem	interw.	ogółem	w tym spoza Lublina		ogółem	w tym spoza Lublina	
opiekuńczo – wychowawcze	socializacyjne	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka	30		30	7				
		Dom Młodzieży SOS					30	33	26	
	rodzinne	Rodzinny Dom Dziecka	8		7					
		Dom im. Matki Weroniki					8	10	4	
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa					6	6	4	
		Rodzinny Dom im. św. Dominika					8	11	4	
	socializacyjne i interwencyjne	interwencyjna	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka I							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka II							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka III							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka IV							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka V							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka VI							
			Dom Rodzinny Nr 1							
	Dom Rodzinny Nr 2									
Dom Rodzinny Nr 3										
			158	47	214	70				

²² Od 1 stycznia 2019 roku, w Rodzinnym Domu im. Serca Jezusa liczba miejsc w placówce zmniejszyła się z 7 do 6, tym samym łączna liczba miejsc w placówkach w Lublinie wyniosła 248.

	Dom Rodzinny Nr 4							
	Pogotowie Opiekuńcze							
	Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze	196	47	251	77	52	60	38

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2019 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 326 139,30 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie dzieci z nich pochodzących, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2019 roku wyniosły **794 128,25 zł**.²³

Tabela 14. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2019 roku

Powiat z którego dziecko pochodzi		Placówki prowadzone przez Miasto Lublin												Placówki działające na zlecenie Miasta Lublin				Razem	
		Placówka O-W – Rodzinka I	Placówka O-W – Rodzinka II	Placówka O-W – Rodzinka III	Placówka O-W – Rodzinka IV	Placówka O-W – Rodzinka V	Placówka O-W – Rodzinka VI	Dom Rodzinny Nr. 1	Dom Rodzinny Nr. 2	Dom Rodzinny Nr. 3	Dom Rodzinny Nr. 4	Dom Dziecka im. J. Korczaka	Rodzinny Dom Dziecka	Pogotowie Opiekuńcze	Dom Młodzieżowy S.O.S.	Dom im. Matki Mirzaiki	Rodzinny Dom im. Sarca		Rodzinny Dom im.
1	Biała Podlaska													1					1
2	Białystok													1					1
3	biłgorajski														2				2
4	Chełm													1					1
5	chełmski													1					1
6	Gdynia													1					1
7	grodziski														2				2
8	grójecki														1				1
9	hrubieszowski														3				3
10	krasnostawski													1					1
11	lubartowski		2											1	2				7
12	lubelski	1	2	1	1		1							3	1				10
13	łęczyński	2																	2
14	łódź													1	1				2

²³ Bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2019 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2020 r.; w tym kwota 50 182,35 zł jest kwotą sporną pomiędzy Miastem Lublin a Powiatem lubartowskim.

15	łukowski																4	4	
16	mragowski													1				1	
17	nowosolski													3				3	
18	Olsztyn						1											1	
19	parczewski			1			1							1		3		6	
20	piotrkowski													3				3	
21	puławski										2							2	
22	Radom													1				1	
23	rycki					4		2	4	1		1		2	1	1		16	
24	sępoleński													1				1	
25	śremski													1				1	
26	świdnicki	4	3	2	3		1	2	2	3	4			1				25	
27	Tarnobrzeg														3			3	
28	wałęcki										1							1	
29	wodzisławski													1				1	
30	włodawski													2		2	1	5	
31	zwoleński											2		1				3	
32	Białoruś													1				1	
33	Federacja Rosyjska													1				1	
34	Ukraina													1				1	
Razem dzieci:		7	7	4	4	4	3	5	6	4	5	7	0	21	26	4	4	4	115
77															38				

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ciągu całego 2019 roku w 17 placówkach opiekuńczo–wychowawczych w Lublinie przebywało 115 dzieci pochodzących z 31 powiatów i 3 państw.

Pracownicy Sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego brali udział w 16 ocenach sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz uczestniczyli w 23 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo–wychowawczych, typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, funkcjonujących w Lublinie.

Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci pochodzących z Lublina przebywających w placówkach opiekuńczo–wychowawczych w Lublinie lub na terenie innych powiatów

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 38 ust. 2) nakłada na Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie obowiązek dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które ponad rok przebywają w pieczy zastępczej. W 2019 roku pracownicy Sekeji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego przygotowali łącznie 5 pozwów, które Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy

Rodzinie w Lublinie wniósł do Sądu, o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie lub na terenie innych powiatów.

W związku z brakiem realizacji przez rodziców ustalonych przez Sąd świadczeń alimentacyjnych, do komorników skierowano 7 wniosków o wszczęcie lub podjęcie egzekucji zobowiązań alimentacyjnych.

Realizacja dodatku wychowawczego w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

Zgodnie z art. 113a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadzonym od 1 lipca 2019 roku na mocy ustawy zmieniającej ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, na każde dziecko umieszczone w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie). Od 2016 roku, zgodnie z art. 115 ust. 2a, na każde dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Finansowane z budżetu państwa dodatki są udzielane na wniosek dyrektora placówki.

Przyznanie dodatku następuje w drodze decyzji. Prawo do dodatku ustala się na okres 12 miesięcy. W przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku, ustala się je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu.

W 2019 roku wydatki na dodatek wychowawczy w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego wyniosły łącznie **555 128,75 zł**. Wyplacono 1 131 świadczeń na 193 dzieci.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie 31 dzieci było uprawnionych do tego dodatku. Wyplacono łącznie **298 dodatków** na kwotę **146 915,86 zł** z tego:

- 60 dodatków na kwotę 30 000,00 zł, wyplacono na 5 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka;
- 65 dodatków na kwotę 32 370,99 zł, wyplacono na 6 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. Serca Jezusa;

- 77 dodatków na kwotę 36 844,73 zł, wypłacono na 8 dzieci uprawnionych z Domu im. Matki Weroniki;
- 96 dodatków na kwotę 47 700,14 zł, wypłacono na 11 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. św. Dominika.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- 1 stycznia 2019 roku było uprawnionych 25 dzieci;
- przybyło 5 dzieci uprawnionych;
- 4 dzieci opuściło placówki;
- 24 dzieci było uprawnionych w dniu 31 grudnia 2019 roku;
- wpłynęło łącznie 6 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 27 decyzji przyznających dodatek.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego funkcjonujących w Lublinie, w związku z artykułem 113a ustawy, od lipca 2019 roku rozpoczęto wypłaty dla 162 dzieci uprawnionych do dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego. Wypłacono łącznie **833 dodatki** na kwotę **408 212,89 zł** z tego:

- 63 dodatki na kwotę 30 699,99 zł, wypłacono na 13 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka I;
- 60 dodatków na kwotę 30 000,00 zł, wypłacono na 10 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka II;
- 50 dodatków na kwotę 24 616,69 zł, wypłacono na 9 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka III;
- 54 dodatki na kwotę 26 274,21 zł, wypłacono na 9 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka IV;
- 52 dodatki na kwotę 25 629,03, wypłacono na 10 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka V;
- 47 dodatków na kwotę 23 322,61 zł, wypłacono na 9 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka VI;
- 33 dodatki na kwotę 16 383,41 zł, wypłacono na 6 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 1;
- 56 dodatków na kwotę 27 887,12 zł, wypłacono na 11 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 2;
- 51 dodatków na kwotę 25 500 zł, wypłacono na 10 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 3;

- 54 dodatki na kwotę 27 000 zł, wypłacono na 9 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 4;
- 90 dodatków na kwotę 44 771,59 zł, wypłacono na 16 dzieci uprawnionych z Domu Dziecka im. Janusza Korczaka
- 163 dodatki na kwotę 76 128,24 zł, wypłacono na 37 dzieci uprawnionych z Pogotowia Opiekuńczego;
- 60 dodatków na kwotę 30 000,00 zł, wypłacono na 13 dzieci uprawnionych z Domu Młodzieży SOS.

W okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2019 roku w wymienionych wyżej 13 placówkach typu socjalizacyjnego i interwencyjnego:

- w lipcu 2019 roku było uprawnionych 127 dzieci;
- przybyło 37 dzieci uprawnionych;
- 11 dzieci opuściło placówki;
- 153 dzieci było uprawnionych w grudniu 2019 roku;
- wpłynęło łącznie 164 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 164 decyzje przyznające dodatek.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” zmienionego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 i z 2019 r. poz. 1343), świadczenie dobry start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Zgodnie z §7 rozporządzenia na każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej świadczenie dobry start przysługuje wyłącznie odpowiednio rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ustalenie prawa do świadczenia dobry start oraz jego wypłata następują w szczególności na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. W okresie od 1 sierpnia do 30 listopada pracownicy Sekcji przyjmowali i rozpatrywali wnioski dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie. Dyrektorzy 17 placówek opiekuńczo – wychowawczych złożyli łącznie **177 wniosków**. Wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie.

W 2019 roku na realizację świadczenia „Dobry start” dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie wydano **52 500 zł**. W 2019 roku **wypłacono 175 świadczeń** (2 świadczenia zostały wypłacone w styczniu 2020 roku):

- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Rodzinka I-VI – 64 wnioski,
- Domy Rodzinne Nr 1-4 – 34 wnioski,
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 17 wniosków,
- Pogotowie Opiekuńcze – 22 wnioski,
- Rodzinny Dom Dziecka – 6 wniosków,
- Rodzinny Dom im Serca Jezusa – 5 wniosków,
- Dom im. Matki Weroniki – 4 wnioski,
- Rodzinny Dom im. Św. Dominika – 4 wnioski,
- Dom Młodzieży SOS – 21 wniosków.

3.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej

Średnie miesięczne²⁴ wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Na podstawie informacji złożonych przez dyrektorów i głównych księgowych poszczególnych placówek, wyliczona została w 2019 roku wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

Przygotowane zostało zarządzenie nr 66/3/2019 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 marca 2019 roku, zgodnie z którymi średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w 2019 roku wynosiły:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka I – 4 389 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka II – 4 505 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka III – 4 602 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka IV – 4 589 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka V – 4 153 zł;

²⁴ Zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2012 roku określeniem zawartym w art. 196 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka VI – 4 713 zł;
- Dom Rodzinny Nr 1 – 5 765 zł;
- Dom Rodzinny Nr 2 – 6 075 zł;
- Dom Rodzinny Nr 3 – 5 850 zł;
- Dom Rodzinny Nr 4 – 6 038 zł;
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 5 754 zł;
- Rodzinny Dom Dziecka – 4 756 zł;
- Pogotowie Opiekuńcze – 8 319 zł;
- Dom im. Matki Weroniki – 4 076 zł;
- Rodzinny Dom im. Serca Jezusa – 3 325 zł;
- Rodzinny Dom im. św. Dominika – 3 326 zł;
- Dom Młodzieży SOS – 5 709 zł.

Zarządzenie ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z dnia 21 marca 2019 roku pod poz. 1873 rozesłano do placówek w Lublinie i do powiatów, z terenu których dzieci przebywały w placówkach na terenie Miasta Lublin.

Kwota odpowiadająca średnim miesięcznym wydatkom przeznaczonym na utrzymanie dziecka w placówce jest podstawą wzajemnych rozliczeń finansowych między powiatem pochodzenia dziecka i powiatem, na terenie którego dziecko przebywa w placówce, a także stanowi podstawę ustalania opłaty za pobyt dziecka w placówce, ponoszonej przez rodziców.

Odpłatność rodziców za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej dziecka opłatę ponoszą, w wysokości średnich miesięcznych wydatków na utrzymanie dziecka w tej placówce, rodzice dziecka. Opłatę w drodze decyzji administracyjnej ustala Starosta Powiatu, z terenu którego dziecko pochodzi.

W stosunku do rodziców zobowiązanych do opłaty za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej Prezydent Miasta Lublin, na ich wniosek lub z urzędu, może odstąpić od ustalenia opłaty. Szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty, ustalone zostały w uchwale Nr 428/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 roku w sprawie określenia szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części,

łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka, które przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zamieszkiwało na terenie Miasta Lublin.

W zakończonych przez pracowników Sekcji w 2019 roku sprawach dotyczących opłaty rodziców za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej wydano łącznie 61 decyzji, na mocy których odstąpiono od ustalenia rodzicom opłaty za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej od dnia umieszczenia do zakończenia pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rekomendacje:

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać:

- systematyczne zapewnianie lub organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z Sądem w zakresie:
 - przyspieszenia procedur normowania statusu prawnego dzieci,
 - właściwego określania placówek w których mają być umieszczone dzieci,
 - doprowadzania dzieci do wskazanych przez MOPR placówek,
 - kontynuowania bezpośredniej współpracy z kuratorami sądowymi.

4. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka pochodzącego z Lublina w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia go w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej funkcjonującej na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach na terenie 11 powiatów przebywało 53 dzieci pochodzących z Lublina, w tym 5 dzieci w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w Dębnie i Ignatkach-Osiedle.

Zasady dotyczące pobytu dzieci pochodzących z Miasta Lublin a umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych na terenie innych powiatów oraz wydatków na ich utrzymanie określone są w drodze porozumień zawieranych między powiatami lub samorządami województw a Miastem Lublin.

Tabela 15. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych poza Lublinem w 2019 roku

Lp.	Powiat	Placówka	Liczba dzieci		Wydatki Miasta Lublin przeznaczone na utrzymanie dzieci
			w 2019 roku	w dniu 31.12.2019 r	Kwota wydatków w zł
1	białostocki (woj. podlaskie)	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Ignatkach-Osiedle	3	3	247 468,28
2	biłgorajski	Wioska Dziecięca SOS w Biłgoraju Rodziny SOS I,VI,VII,VIII	9	5	230 357,08
3	Kielce	Zespół placówek im. Aleksandra Kamińskiego „Kamyk” w Kielcach	1	1	52 729,00
4	Koszalin	Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie	1	1	36 000,00
5	krasnostawski	Placówka "Nasz Dom" w Tuligłowach	1	1	44 724,00
		Placówka Rodzinna im. s. Longiny Trudzińskiej w Tuligłowach	2	2	71 026,00
6	kraśnicki	Placówki Opiekuńczo- Wychowawcze Rodziny SOS I, IV, VIII, XIII w Kraśniku	9	7	305 032,17
7	łęczyński	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Kijanach	2	0	46 332,30
8	myśliborski – województwo Zachodniopomorskie	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Dębnie	2	2	186 444,66
9	opatowski	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Nieskurzowie Nowym	1	0	21 825,92
		Placówka op-wych typu specjalistyczno-terapeutycznego w Opatowie	1	1	48 300,00
10	Siedlce	Wioska Dziecięca SOS w Siedlcach Rodziny 2,7,12,14	12	9	387 700,00
		Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa w Siedlcach			
		Dom Dziecka "Dom pod Kasztanami"	5	5	341 744,90
11	Zamość	Dom Dziecka w Zamościu	2	2	123 826,00
		Rodzinny Dom dla Dzieci w Zamościu	3	1	141 301,34
	11 powiatów	25 placówek	53	40	2 284 811,65

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zobowiązania Miasta Lublin w 2019 roku z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych funkcjonujących poza Lublinem wyniosły łącznie **2 284 811,65 zł.**

III. USAMODZIELNIENIA

Zgodnie z art. 140 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2019 znajdowało się łącznie **503** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- **278 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej²⁵,**
- **225 wychowanków z 74 placówek²⁶**

Spośród **503** osób w stosunku, do których wszczęto proces usamodzielnienia, na dzień 31 grudnia 2019 r.:

- **190 osób** pozostawało w pieczy zastępczej (129 osób w rodzinach zastępczych i 61 w placówkach);
- **313 osób** opuściło rodzinę zastępczą lub placówkę (149 wychowanków z rodzin zastępczych, 164 wychowanków z placówek).

W 2019 roku proces usamodzielnienia rozpoczęło łącznie 75 wychowanków (tzn. osobom tym został wskazany opiekun usamodzielnienia), z tego:

- 38 wychowanków rodzin zastępczych,
- 37 wychowanków placówek.

²⁵ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

²⁶ W tym wychowankowie z placówek opiekuńczo wychowawczych oraz wychowankowie z 39 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (tj. m.in. z domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisk dla nieletnich, zakładów poprawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii zapewniających całodobową opiekę i młodzieżowych ośrodków wychowawczych)

Wychowankowie wspólnie z opiekunem **usamodzielnienia opracowali 66** indywidualnych programów usamodzielnienia (34 z placówek, 32 z rodzin zastępczych). W 2019 roku **75 osób** po osiągnięciu pełnoletności opuściło rodziny zastępcze lub placówki (**29** wychowanków opuściło rodziny zastępcze oraz **46** wychowanków opuściło placówki).

Spośród **278** usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, większość pochodzi ze spokrewnionych rodzin zastępczych (184 osoby). Rodziny zastępcze niezawodowe opuściło 90 osób, a 4 osoby opuściły zawodowe rodziny zastępcze.

Spośród **225** będących w procesie usamodzielnienia wychowanków placówek, najwięcej osób – 161 - to wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, rodzinnego i interwencyjnego (z 35 placówek, w tym 17 w Lublinie). Kolejną grupą są wychowankowie opuszczający młodzieżowe ośrodki wychowawcze. W 2019 roku usamodzielniali się wychowankowie z 31 młodzieżowych ośrodków wychowawczych (49 osób). Pozostali wychowankowie rekrutowali się z 6 zakładów poprawczych (13 osób), z 1 schroniska dla nieletnich (1 osoba) oraz z 1 młodzieżowego ośrodka socjoterapii (1 osoba).

W 2019 roku 448 osób posiadało zatwierdzone indywidualne programy usamodzielnienia (242 osoby to wychowankowie rodzin zastępczych, 206 wychowankowie placówek). Liczba indywidualnych programów usamodzielnienia zrealizowanych pozytywnie (osoby skorzystały ze wszystkich przysługujących form pomocy oraz dokonały oceny końcowej procesu usamodzielnienia) – 43 (17 z placówek, 26 z rodzin zastępczych).

W 2019 roku 165 osobom usamodzielnianym (52,72% ogółu usamodzielnianych, którzy opuścili rodziny zastępcze lub placówki) przyznano decyzją świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu, z tego:

- **101 osobom z rodzin zastępczych (67,79% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze),**
- **64 osobom z placówek (39,02% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili placówki).**

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2019 roku **882 378,01 zł.**

W 2019 r. wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych złożyli **315 wniosków**, z tego 246 o udzielenie pomocy pieniężnej.

Pozostałe wnioski dotyczyły pobytu w mieszkaniu chronionym, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Tabela 16. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2019 r.

Rodzaj Świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota	Liczba		Kwota
	świadczeń wypłaconych	osób		świadczeń wypłaconych	osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	17	17	75 984,00	19	19	109 459,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				4	4	10 578,00
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	809	88	423 687,48	380	48	197 826,53
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				62	11	32 591,83
Pomoc na zagospodarowanie	20	20	37 848,00	21	21	37 573,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				5	5	12 341,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	15	X	X	14	X
Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych	X	39	X	X	36	X
łącznie wydatki			537 519,48 zł	łącznie		344 858,53 zł
łącznie wydatki na usamodzielnienia 882 378,01 zł						

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Ponadto w 2019 r. osoby usamodzielniane, które opuściły rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą i spełniały kryteria zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” otrzymały ww. świadczenie. W 2019 r. z tej formy pomocy skorzystały 33 osoby (21 opuszczających rodziny zastępcze i 12 opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze) na łączną kwotę 9 900,00 zł.

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnianiu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2019 dysponowało **7 mieszkaniami**

chronionymi (25 miejsc). 24 osoby złożyły wnioski o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym, z czego 14 osób po raz pierwszy (z tego: 3 wnioski - postępowanie zostało umorzone, 1 osoba – decyzja odmowna, 7 nowych osób zostało przyjętych do mieszkania chronionego, 2 wnioski - osoby zostały przyjęte w 2020 r. i 1 wniosek w trakcie rozpatrywania). Łącznie rozpatrzono 29 wniosków w sprawie mieszkania chronionego, z czego 14 wniosków osób ubiegających się po raz pierwszy. Pozostałe to wnioski o przedłużenie pobytu bądź przeniesienie do innego mieszkania. W ciągu całego 2019 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystały **23 osoby** (16 z placówek, 7 z rodzin zastępczych).

Tabela 17. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków

Rodzaj świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu chronionym na terenie Lublina	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2019 r.)	liczba mieszkańców korzystających ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2019 r.)
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	1	0	0
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	3	3	1	1
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	1	1	3	1
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	2	1	6	1
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	0	0	4	3
Łączna liczba osób, która skorzystała z pobytu w mieszkaniu chronionym				
Stan na dzień 31.12.2019 r.	7	6	16	8

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu

usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Dotychczas realizowane działania w tym zakresie zwiększają szanse młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym na podjęcie zatrudnienia. Każda nowa osoba, z którą jest opracowywany indywidualny program usamodzielnienia otrzymuje poradnik „Postaw na przyszłość”. Vademecum usamodzielnienia zawiera nie tylko informacje o procesie usamodzielnienia, ale również o pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (w tym w mieszkaniu chronionym), pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, a także wykaz lubelskich instytucji wspierających osoby usamodzielniające się np. Centrum Interwencji Kryzysowej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, instytucje udzielające bezpłatnych porad prawnych. W 2019 roku 56 osób otrzymało Vademecum usamodzielnienia.

Ponadto w 2019 roku przygotowano nowy **informator „Bezpieczny start”** skierowany do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia. Poradnik wydany w nakładzie 200 egz. zostanie przekazany wychowankom wchodzącym w proces usamodzielnienia, a także przesłany do placówek, w których przebywają osoby pochodzące z Lublina (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i zakłady poprawcze).

W 2019 roku 68 osób, spośród usamodzielniających się wychowanków, którzy opuścili rodzinę zastępczą lub placówkę zdobyło lub podniosło swoje kwalifikacje (20 osób z placówek i 48 osób z rodzin zastępczych). Osoby te ukończyły jeden etap kształcenia i rozpoczęły kolejny lub ukończyły różnego rodzaju kursy.

W 2019 roku 29 osób skorzystało z pomocy w uzyskaniu zatrudnienia (art. 140 ust. 1 ppkt 2b). Sposób udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia jest uzależniony od indywidualnych potrzeb wychowanków. Najczęściej polega on na pomocy w napisaniu CV, skierowaniu do Specjalistycznej Poradni Zawodowej w Lublinie, gdzie można skorzystać z pomocy w tworzeniu indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, skierowaniu do agencji zatrudnienia, Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie lub poszukiwaniu ofert pracy. Z tej formy pomocy korzystają szczególnie osoby uczące się w systemie zaocznym, a także osoby zamieszkujące w mieszkaniach chronionych, które są motywowane do podjęcia zatrudnienia w okresie kiedy się nie uczą. Pracownik socjalny uczestniczył również z wychowankami zamieszkałymi w mieszkaniach chronionych w Targach Pracy.

W 2019 roku 75 osób skorzystało z pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (art. 140 ust. 1 ppkt 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zgodnie z uchwałą Nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin w roku 2017 oraz 2019 był tworzony wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu. Na pierwszym wykazie znalazło się 64 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się na terenie Miasta Lublin, na drugim 70. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy, pisemnie popierali starania wychowanków oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny. Zgodnie z informacją z Wydziału Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin z dnia 29.10.2019 r. 40 osób zawarło umowy najmu i ma zapewnione właściwe warunki mieszkaniowe. Na dzień 31 grudnia 2019 r. 94 osoby usamodzielniane oczekiwały na zawarcie umowy najmu lokalu.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ppkt 3 cyt. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub placówkę zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W roku 2019 z takiej pomocy skorzystało 12 osób, w tym 8 z pomocy prawnej, 4 z pomocy psychologicznej. Pomoc psychologiczna polegała na indywidualnej rozmowie z wychowankiem i jego rodziną oraz skierowaniu do Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w Lublinie, w celu objęcia terapią rodzinną.

Rekomendacje:

Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2019 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- dalsze motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);

- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykazy zaakceptowane w dniu 1 grudnia 2017 r. i 19 grudnia w 2019 r.
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

IV. ZESTAWIENIE POTRZEB I REKOMENDACJE

- Utrzymanie na obecnym poziomie liczby miejsc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, przy ul. Chmielewskiego 9, w Ośrodku Wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz w Schronisku dla bezdomnych kobiet Mieszkanek Miasta Lublin.
- Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych) na zwiększenie zatrudnienia i dofinansowanie wynagrodzeń dla asystentów rodziny.
- Wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększania atrakcyjności zajęć dla dzieci i młodzieży.
- Kontynuowanie działań w celu pozyskania rodzin wspierających i motywowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze do korzystania z tej formy pomocy.
- Kontynuowanie prowadzenia spotkań rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej.
- Kontynuowanie, przy współudziale środków europejskich w ramach projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, organizowania różnorodnych form aktywności rodzinom, będącym pod opieką asystenta rodziny w formie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, warsztatów, szkoleń stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy.
- Kontynuowanie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych, motywowanie do korzystania z tej formy pomocy.
- Kontynuowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz szkoleń, warsztatów, grup wsparcia dla ustanowionych rodzin zastępczych.
- Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.
- Systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.

- Systematyczne podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych zawodowych.
- W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów Miasta lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodzinnego domu. Zabezpieczenie lokalu na czas prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych.
- Kontynuowanie zapewnienia rodzinom zastępczym zawodowym wsparcia ze strony rodzin pomocowych.
- Kontynuowanie zatrudnienia osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i pracach gospodarskich dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, w których przebywa 3 i więcej dzieci.
- Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych) na dofinansowanie wynagrodzeń dla zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- Kontynuowanie, przy współudziale środków europejskich w ramach projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, działań skierowanych do rodzin zastępczych, dzieci w nich umieszczonych oraz kandydatów na rodziców zastępczych mających na celu wzrost liczby kandydatów na rodziny zastępcze, wzrost umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych oraz kompensowanie deficytów rozwojowych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.
- Zapewnianie lub organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- Kontynuowanie prowadzenia mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców).
- Dalsze motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);

- Kontynuowanie udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych osobom usamodzielnianym, poprzez zawarcie przez nie umowy najmu lokalu z zasobów Miasta Lublin.
- Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia osobom usamodzielnianym, w tym zapewnienie dostępu do poradnictwa zawodowego przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie.
- Kontynuowanie udzielania pomocy psychologicznej osobom usamodzielnianym, w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego.

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2019 roku z podziałem na rodzaj wsparcia	3
Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2019 roku.....	4
Tabela 3. Tematy szkoleń dla asystentów rodziny przeprowadzonych w 2019 roku.....	13
Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2019 roku z podziałem na typy	16
Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2019 r.	26
Tabela 6. Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego	27
Tabela 7. Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin w 2019 roku.....	28
Tabela 8. Wydatki na rodziny pomocowe w 2019 roku	30
Tabela 9. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	31
Tabela 10. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2019 roku (w zł, bez wkładu własnego do projektów europejskich)	33
Tabela 11. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 roku.....	46
Tabela 12. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2019 roku	49
Tabela 13. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2019 roku	52
Tabela 14. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2019 roku.....	53
Tabela 15. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych poza Lublinem w 2019 roku.....	61
Tabela 16. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2019 r.	65
Tabela 17. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków	66

Spis wykresów:

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2019 roku	23
Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2019 roku (w zł, bez wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych)	26